
Recenzovaný článek

Konceptualizace zpravodajské terminologie

Conceptualization of Intelligence Terminology

Josef Říha

Abstrakt: Cílem článku je porovnat termín a definici „zpravodajské zabezpečení“ používané v Armádě České republiky se souvisejícími termíny používanými v Organizaci severoatlantické smlouvy a v amerických a slovenských pozemních silách. Článek navrhuje aktualizované české termíny a definice. Článek může sloužit jako podklad pro další diskuzi, pro zpracování slovníku, pomůže zpravodajským štábům v orientaci ve zpravodajské terminologii a zlepší interoperabilitu v rámci Organizace severoatlantické smlouvy a v zahraničních misích.

Abstract: The aim of the article is to compare the term and definition of „Intelligence Support“ used in the Czech Armed Forces with related terms used in the North Atlantic Treaty Organisation, United States Army and Slovak Ground Forces. The article proposes updated Czech terms and definitions. The article can serve as a basis for a next discussion, for a dictionary processing, it will help intelligence staffs in orientation in intelligence terminology and it improves interoperability within the North Atlantic Treaty Organisation and in foreign missions.

Klíčová slova: Zpravodajské zabezpečení; zpravodajská činnost; zpravodajská komunita.

Key words: Intelligence Support; Intelligence Activity; Intelligence Community.

ÚVOD

Interoperabilita je schopnost být použit nebo operovat recipročně, možnost výměny nebo využití informací. V rámci interoperability v rámci Organizace severoatlantické smlouvy (North Atlantic Treaty Organisation - NATO) je třeba ujednotit i termíny a definice mezi NATO a Armádou České republiky (AČR). Tento článek se zabývá v současné době v AČR používaným termínem „zpravodajské zabezpečení“. Termín bude posuzován pro použití v AČR se zaměřením na pozemní síly. Článek je určen pro zpravodajské štáby praporů, brigád, pluků, Velitelství pozemních sil, Velitelství pro operace a Sekci zpravodajského zabezpečení Ministerstva obrany. Východiskem pro posuzování jsou v současné době platné publikace a doktríny AČR, NATO, Pozemních sil amerických ozbrojených sil (United States Army - US Army) a Pozemních sil Ozbrojených sil Slovenské republiky (PozS OS SR). Cílem příspěvku je poskytnout přehled o vývoji a stavu tohoto základního zpravodajského termínu (zpravodajské zabezpečení) a jeho definic v AČR, porovnat jej se současnými souvisejícími termíny NATO, pozemních sil USA (United States of America) a Slovenské republiky a navrhnout termíny a definice odpovídající NATO a US Army pro AČR. Článek lze využít pro další diskusi, zamyšlení se a uspořádání teorie týkající se tohoto termínu. Důležitost článku je v přispění k interoperabilitě v rámci NATO. Otázky kladené na začátku článku jsou: Odpovídají vybrané české termíny a definice termínům a definicím používaným v NATO, US Army a u PozS OS SR? Jak vylepšit české termíny a definice, aby se co nejvíce přibližovaly termínům a definicím NATO a US Army? Navrhovaný přístup je: použít jako základ termíny a definice z NATO doktrín a doplnit je o termíny a definice z US Army. Důvodem je, že NATO doktríny popisují operační a strategickou úroveň, ale US Army publikace a doktríny popisují taktickou úroveň pozemních sil. Nebyl popsán stav u Vzdušných sil AČR. Jako metody byly použity analýza jednotlivých termínů a definic používaných v NATO, US Army, PozS OS SR a v AČR, jejich komparace, kontextuální analýza, syntéza všech získaných informací z analýzy a interpretace výsledků.

1 VÝVOJ TERMÍNU „ZPRAVODAJSKÉ ZABEZPEČENÍ“ A JINÝCH SOUVISEJÍCÍCH TERMÍNŮ A JEJICH CHÁPÁNÍ V POZEMNÍCH SILÁCH AČR A JEJICH KONTEXTUÁLNÍ ANALÝZA

Pro posouzení byly použity tyto dokumenty, publikace nebo doktríny AČR: Zákon o zpravodajských službách České republiky č. 153/1994 Sb.¹ Doktrína vojenského zpravo-

¹ Parlament ČR. *Zákon ze dne 7. července 1994 o zpravodajských službách České republiky č. 153/1994 Sb.* Praha: Parlament ČR, 7. července 1994, 13 stran. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1994-153>

dajství², Doktrína zpravodajství AD-2³, Vševojsk-1-3 Prapor⁴, Pub-53-01-1 Velení a řízení v operacích⁵, Doktrína AČR v operacích na území ČR pod národním velením⁶, Protokol o rozdělení průřezové oblasti „Zpravodajské zabezpečení“ a delimitaci působností mezi Vojenským zpravodajstvím a generálním štábem AČR⁷, Doktrína AČR v mnohonárodních operacích⁸, Pub-23-63-01 Zpravodajské zabezpečení v AČR⁹, Pub-20-00-01 Slovník základních pojmů z oblasti zpravodajského zabezpečení¹⁰, Pub-53-01-4 Štábní práce v operacích¹¹, Doktrína AČR 2. vydání¹², AAP-06 2010 (český překlad)¹³, Pub-31-10-02 Taktika pozemních sil¹⁴, Pub-31-10-01 Pozemní síly v operacích¹⁵, Doktrína AČR 3. vydání¹⁶, Pub-31-17-01 Ženiní podpora ve zpravodajském zabezpečení společných operací¹⁷, Pub-

- 2 Ministerstvo obrany. *Doktrína vojenského zpravodajství*, Č. j. 748/6/11/2000-1313. Praha: Sekce Vojenské zpravodajské služby GŠ, 2000. 36 s.
- 3 Vojenská zpravodajská služba MO. *Doktrína zpravodajství, AD-2*. Praha: Vojenská zpravodajská služba MO, 3. září 2002, s. 8.
- 4 Armáda České republiky. *Vševojsk-1-3 Bojový předpis pozemních sil AČR*, část 2, Prapor (mechanizovaný, tankový, výsadkový), 1. Znění bez doplňků a úprav. Praha: Generální štáb AČR, 2003, s. 23-25.
- 5 Armáda České republiky. *Velení a řízení v operacích*, vojenská publikace, Pub-53-01-1. Vyškov: Správa doktrín Ředitelství výcviku a doktrín. 31. března 2006, s. 123.
- 6 Armáda České republiky. *Doktrína AČR v operacích na území ČR pod národním velením*. Vyškov: Správa doktrín ŘeVD. 26. dubna 2007. 95 s.
- 7 Odbor vojskového průzkumu a elektronického boje MO. *Protokol o rozdělení průřezové oblasti „Zpravodajské zabezpečení“ a delimitaci působností mezi Vojenským zpravodajstvím a generálním štábem AČR*, Č. j. 1183/2007-5369. Praha: OVPzEB, 26. října 2007, s. 2 - 5.
- 8 Armáda České republiky. *Doktrína AČR v mnohonárodních operacích*, 1. vydání. Vyškov: Správa doktrín ŘeVD, 4. února 2008. 144 s.
- 9 Armáda České republiky. *Zpravodajské zabezpečení v AČR, vojenská doktrína, Pub-23-63-01*. Vyškov: Institut doktrín VeV – VA, listopad 2009, 96 stran.
- 10 Armáda České republiky. *Pub-20-00-01 Slovník základních pojmů z oblasti zpravodajského zabezpečení, průzkumu a elektronického boje AČR*, vojenská publikace, 1. vydání. Vyškov: Institut doktrín VeV – VA. 3. února 2009, s. 44.
- 11 Armáda České republiky. *Pub-53-01-4 Štábní práce v operacích*, 3. část, Situační značky a symboly, základní zkratky, pojmy a definice pro velení a řízení, vojenská publikace, 1. vydání. Vyškov: Institut doktrín VeV – VA, 23. prosince 2009, s. 201.
- 12 Ministerstvo obrany ČR. *Doktrína AČR*, 2. vydání. Vyškov: Institut doktrín VeV – VA. 10. března 2010, s. 76-78.
- 13 Úřad pro obrannou standardizaci, katalogizaci a státní ověřování jakosti. *AAP-06 2010 Slovník termínů a definic (anglicky a francouzsky)*, český překlad. Praha: Odbor obranné standardizace, 22. března 2010, s. 108, 235.
- 14 Velitelství společných sil. *Pub-31-10-02 Taktika pozemních sil*, vojenská doktrína, 1. vydání. Olomouc: Velitelství společných sil, 12. srpna 2011, s. 59, 123.
- 15 MO ČR. *Pub-31-10-01 Pozemní síly v operacích*, vojenská doktrína, 1. vydání. Praha: SRDS OS-MO, 28. března 2011, s. 61, 112, 168-170.
- 16 Ministerstvo obrany ČR. *Doktrína AČR*, 3. vydání. Praha: MO ČR Vojenský historický ústav pro Centrum doktrín VeV – VA. 19. listopadu 2013, s. 36-37, 78.
- 17 Armáda České republiky. *Pub-31-17-01 Ženiní podpora ve zpravodajském zabezpečení společných operací*, vojenská doktrína, 1. vydání. Vyškov: Odbor doktrín VeV – VA, 18. října 2013, s. 6-86.

35-14-01 Bojové použití dělostřelectva¹⁸, Pub-20-00-02 Slovník základních pojmů z oblasti zpravodajského zabezpečení v AČR¹⁹, Koncepce výstavby AČR 2025²⁰, AAP-06(2016) český překlad²¹, AAP-06(2017) český překlad²², Doktrína AČR 4. vydání²³, Koncepce výstavby AČR 2030²⁴. Níže uvedené termíny a jejich charakteristiky jsou shromážděny z výše uvedených publikací.

Od roku 1994 do 2007 se termín „zpravodajské zabezpečení“ nepoužíval. V té době byla Vojenská zpravodajská služba od taktického, přes operační, až po strategický stupeň v celku. Zákonem č. 153/1994 Sb. došlo ke sloučení rozvědné a kontrarozvědné části vojenské zpravodajské služby. V roce 2005 vzniklo Vojenské zpravodajství jako vojensko-strategicko-politická zpravodajská služba tak, jak ji dnes známe. To ovlivnilo používané termíny. Do 2007 se hovořilo o zpravodajské činnosti, o zpravodajské službě jako organizaci, o Vojenském zpravodajství jako jedné ze tří zpravodajských služeb ČR, jejíž místo a úkoly vycházejí ze zákona. Vojenské zpravodajství se překládalo a překládá jako „*Military Intelligence - MI*“, proto tento anglický termín nelze použít pro zpravodajské zabezpečení AČR i když ostatní síly NATO jej používají. Pro odlišení byl používán od 2013 termín „vojenské zpravodajství“. V letech 2012, 2014, 2016, 2017 se termín „zpravodajské zabezpečení“ též nepoužíval v oficiálních dokumentech, publikacích, ale spíše z důvodu, že žádná publikace nevyšla a určitě platily předchozí.

Od 2007 se začal používat termín „zpravodajské zabezpečení AČR“. Byl v gesci Odboru vojskového průzkumu a elektronického boje Ministerstva obrany (OVPzEB MO), nyní Sekce zpravodajského zabezpečení, je charakterizován jako všezdrojové zpravodajské zabezpečení rozhodovacího procesu v AČR na vojensko-strategické úrovni. Dále se uvádí, že informační zabezpečení je realizováno prostřednictvím národního vojenského systému velení a řízení, zpravodajským zabezpečením Náčelníka Generálního štábu a hlavních funkcionářů AČR cestou OVPzEB MO. Zpravodajské zabezpečení AČR poskytuje zpravodajské zabezpečení jednotek působících v zahraničních operacích. Důvodem změny v roce 2007 je podepsání dokumentu „*Protokol o rozdělení průřezové oblasti „Zpravodajské zabezpečení“ a delimitaci působností mezi Vojenským zpravodajstvím a generálním štábem AČR*“. Nový termín

¹⁸ Armáda České republiky. *Pub-35-14-01 Bojové použití dělostřelectva*, vojenská doktrína, 1. vydání. Vyškov: Odbor doktrín VeV – VA, 28. května 2013, s. 58-59.

¹⁹ Ministerstvo obrany. *Pub-20-00-02, Slovník základních pojmů z oblasti zpravodajského zabezpečení* v Armáda České republiky. Praha: Odbor vojskového průzkumu a EB, 20. října 2015, s. 6, 64, 71, 73, 74.

²⁰ Ministerstvo obrany. *Koncepce výstavby AČR 2025*, upravená verze ke zveřejnění. Praha: Armáda české republiky, 2015, s. 12, 15, 16, 20.

²¹ Úřad pro obrannou standardizaci, katalogizaci a státní ověřování jakosti. *AAP-06(2016) Slovník NATO s termíny a definicemi (anglicky a francouzsky)*, český překlad. Praha: Odbor obranné standardizace, 12. prosince 2016, s. 41, 138, 185, 189.

²² Úřad pro obrannou standardizaci, katalogizaci a státní ověřování jakosti. *AAP-06(2017) Slovník NATO s termíny a definicemi (anglicky a francouzsky)*, český překlad. Praha: Odbor obranné standardizace, 7. února 2018, 348 s.

²³ Ministerstvo obrany ČR, Armáda České republiky. *Doktrína AČR*, 4. vydání. Praha: MO ČR Vojenský historický ústav pro Centrum doktrín VeV – VA. 2. července 2019, s. 16, 29, 49.

²⁴ Ministerstvo obrany ČR. *Koncepce výstavby Armády České republiky 2030*. Praha: Vojenský historický ústav. 30. října 2019, s. 17, 18, 20, 21, 26, 30, 49.

(zpravodajské zabezpečení) vznikl až po rozdělení Vojenské zpravodajské služby a vzniku Vojenského zpravodajství. Tento termín byl použit pro odlišení vojenského zpravodajství (v gesci Vojenského zpravodajství) a zpravodajského zabezpečení (v gesci OVPzEB MO). Termín byl popsán pouze jako oblast v ozbrojených silách.

Dále se začaly používat též dvě různé formy termínu „zpravodajské zabezpečení“, které se liší přidáním slova „AČR“ od 2007 nebo „v AČR“ od 2009 na konec termínu. „Zpravodajské zabezpečení AČR“ je chápáno jako zpravodajské zabezpečení prováděné OVPzEB MO a „zpravodajské zabezpečení v AČR“ je termín pro všechny součásti a útvary AČR.

V 2010 je potvrzeno pojetí tohoto termínu a není určen jen pro vojensko-strategickou úroveň (OVPzEB MO), ale i pro operační a taktickou. Termín je charakterizován takto: patří do zabezpečení a podpory činnosti vojsk (to, že patří do obou, ukazuje nejasnost mezi těmito dvěma slovy); jsou to opatření a činnosti sil bojové podpory (toto začlenění se v dalších letech stále opakuje a je potvrzeno), které vytváří podmínky ke splnění úkolů; hlavním úkolem zpravodajského zabezpečení je získávání informací o protivníkovi, terénu, počasí a dalších objektech zpravodajského zájmu, jejich hodnocení, tvorba závěrů ve formě zpravodajských informací a distribuce uživatelům; je to všezdrojové zpravodajství určené k podpoře rozhodovacího procesu velitelů všech stupňů; součástí zpravodajského zabezpečení je rovněž organizace a řízení průzkumu, elektronického boje (EB), geografického a hydrometeorologického (GHM) zabezpečení; zpravodajské zabezpečení pozemních sil je realizováno zpravodajskými štáby. Ve dvou publikacích z roku 2011 a 2015 je uvedeno, že informace jsou získávány nejen od zdrojů a agentur průzkumu a zpravodajských oborů, ale i od jakékoli jednotky na bojišti, od nadřízeného, spolupůsobících vojsk a sousedů. Jinak je v ostatních publikacích chápáno, že zpravodajské zabezpečení (v) AČR provádí jen oblasti zpravodajství, průzkumu, sledování, EB, GHM zabezpečení. Význam termínu je stejný jako pro původní termín „zpravodajská činnost“, používaný před rokem 2007. To, že do sil bojové podpory, patří též zpravodajské zabezpečení, je nezvyklé z hlediska použitého slova „zabezpečení“. Toto slovo vyvolává nejasnosti v poslání a úkolech zpravodajského zabezpečení, zabezpečuje nebo podporuje? Slovo „podpora“ je spojen se silami bojové podpory a slovo „zabezpečení“ je spojeno se silami bojového zabezpečení a tak by měly být používány. Od vzniku termínu „zpravodajské zabezpečení“ se používá zároveň termín „zpravodajská činnost“, který se používal již dříve. Oba termíny jsou v popisu a chápání obsahu téměř stejné.

Dále se začaly používat další termíny jako „zpravodajské zabezpečení boje“ od 2009 a „zpravodajské zabezpečení v operacích“ od 2011, které byly charakterizovány stejně jako „zpravodajské zabezpečení“ a „zpravodajské činnosti“ používané i po 2010. Od 2011 se v definicích „zpravodajského zabezpečení“ objevuje informace, že součástí zpravodajského zabezpečení je rovněž organizace a řízení průzkumu, EB, geografického a hydrometeorologického zabezpečení (GHMZ). V definici bylo opomenuto zpravodajství, prováděné zpravodajskými štáby. Je možné, že zpravodajské zabezpečení bylo v definici chápáno jako zpravodajství. Definice uvádí, že zpravodajské zabezpečení organizuje a řídí průzkum, EB a GHMZ, ale není jasné, zda tyto patří do zpravodajského zabezpečení nebo jsou mu podřízené. Průzkum, EB a GHMZ provádí samostatné jednotky a útvary, kterým ale velí, organizuje a řídí velitel (ne zpravodajské zabezpečení).

V 2013 je použit termín „vojškové zpravodajství“, které je realizováno propojením zpravodajské činnosti s průzkumem a sledováním a dále s obsahem stejným jako termín

„zpravodajské zabezpečení“. Pravděpodobně šlo o nalezení vhodného termínu pro odlišení Vojenského zpravodajství od vojskového zpravodajství, prováděného AČR. „Vojenská zpravodajská služba“ je též dobrý termín na odlišení, podobný termínu „vojskové zpravodajství“ a „zpravodajské zabezpečení“, vyjadřuje též činnost vykonávanou ve prospěch velitele (služba, zabezpečení, podpora). Vzhledem k tomu, že slovo „služba“ se dnes nevyskytuje v žádném názvu prvků pozemních nebo vzdušných sil AČR a vzhledem k tomu že tento termín byl již použit v historii a někdo by si mohl spojovat tyto termíny, nepřipadá používání tohoto termínu v úvahu. Navíc zákon č. 153/1994 Sb. stanovuje tři zpravodajské služby, takže slovo zpravodajská služba již nelze použít pro AČR, protože tento termín je definován zákonem a zpravodajskou službou je na Ministerstvu obrany jen Vojenské zpravodajství. Američané používali termín „služba“ (Military Intelligence Service) během 2. světové války a dnes jej již nepoužívají. V 2013 dvě publikace v ženiní a dělostřelecké oblasti uvádí, že jejich zpravodajské zabezpečení nebo zpravodajství jsou součástí „zpravodajského zabezpečení“. V oficiální definici „zpravodajského zabezpečení“ ale nejsou vyjmenovány.

V poslední publikaci Pub-20-00-02 z 2015¹⁹ jsou dvě odlišné definice, které platí současně do dnešní doby. Liší se tím, kdo „zpravodajské zabezpečení“ provádí. V první definici je uvedeno, že se na něm podílí všichni, tedy i jednotky bojové, bojové podpory a bojového zabezpečení. Tím se chápání tohoto termínu stává zpravodajským zabezpečením velitele, ať do něho přispívá kdokoli svými informacemi o nepříteli a prostředí. Druhá definice je podobná definici z 2011, kde „zpravodajské zabezpečení v AČR“ je soubor schopností v oblastech zpravodajství, průzkumu, sledování, EB a GHM zabezpečení k tvorbě zpravodajských informací pro podporu rozhodovacích procesů velitelů AČR. Termín „schopnosti“ je použit v definici poprvé a má souvislost s vytvářením schopností podle „NATO task list“ nebo „Capability statements“. Je to též pokus charakterizovat, kdo do zpravodajského zabezpečení patří po organizační stránce, kdo ho provádí nebo z jakých odborných oblastí se skládá, jak tomu bylo v reálné činnosti. Tento seznam odborných oblastí vycházel z organizační struktury OVPzEB MO, který tyto oblasti pokrýval. Kdo tedy do zpravodajského zabezpečení patří, není podle těchto dvou definic jasné. Vyjmenováním odborných oblastí, je též snaha popsat české zvláštnosti. Pozemní síly USA a většina ostatních armád států NATO mají na rozdíl od AČR odborné oblasti jako je EB, průzkum a sledování zařazeny pod bojovými jednotkami a zpravodajské štáby je neřídí. Proto se používají zejména k boji a ne k bojové podpoře. V AČR jsou tyto odborné oblasti směřovány zpravodajskými štáby a patří do prvků bojové podpory. Při použití termínu „zpravodajské zabezpečení“ s naším druhým chápáním jeho obsahu by mohlo dojít k nedorozumění při společných operacích s ostatními příslušníky NATO. Pro pojmenování odborných oblastí nebo organizačního uspořádání, jak je uvedeno v definici „zpravodajské zabezpečení v AČR“, je vhodnější používat termíny jako např. zpravodajská komunita, zpravodajská organizace, zpravodajské orgány, zpravodajská architektura nebo síly a prostředky zpravodajství.

V 2015 a dalších letech se používá v publikacích též termín „síly a prostředky zpravodajského zabezpečení“ jako součást struktury sil AČR, patřící do prvků bojové podpory, popsané jako schopnost neletálního působení na nepřitele a schopnost získávání nezbytných informací o nepříteli, dalších aktérech a o prostředí.

Od roku 2000 je do současné doby používán termín „*zpravodajská činnost*“ s následujícími významy v různých publikacích. Jednak jako označení aktivit, které jsou realizovány během celého operačního procesu k naplnění cílů a úkolů vojenského zpravodajství na jakékoli úrovni a v jakékoli době, řízení zdrojů a agentur, shromažďování a zpracování informací o situaci nepřítele, o prostředí a šíření zpravodajských informací. Tato činnost je též realizována ve zpravodajském cyklu. Cílem je poskytnout odpovědi na otázky velitele. Je prováděna neustále s předstihem před plánováním operace (boje), při přípravě boje i v jeho průběhu. Patří mezi klíčové operační schopnosti. Výsledky zpravodajské činnosti umožňují předvídání záměru činnosti nepřítele, napomáhají rozhodování velitele a řízení činnosti vojsk. Zpravodajství, sledování, získávání cílů pro působení a průzkum (Intelligence, Surveillance, Target Acquisition and Reconnaissance - ISTAR) přispívá k procesu vyhodnocování. V 2015 se ke zpravodajským činnostem připojily zpravodajská synchronizace, zpravodajské operace a zpravodajská analýza. Zpravodajských činností je ve skutečnosti více, ale nejsou nikde vyjmenovány nebo rozděleny do podkategorií. Jestliže do zpravodajského zabezpečení patří podle některých definic i průzkum, EB, GHMZ, pak těchto činností bude velké množství a nebude možné je v jedné definici vyjmenovat. Tento popsaný obsah termínu „*zpravodajská činnost*“ odpovídá současnému pojetí termínu „*zpravodajské zabezpečení*“ uvedený v Pub-20-00-02¹⁹. Je tedy otázka, jaký je mezi nimi rozdíl? Oba termíny vyjadřují činnosti nebo schopnosti shromažďovat, zpracovávat a šířit informace zejména pro velitele. Takto popsané termíny vyjadřují zejména činnosti zpravodajských štábů při provádění zpravodajského cyklu. Jestliže definice termínu „*zpravodajská činnost*“ popisuje jen zpravodajské štáby, pak by bylo třeba vymyslet termíny a jejich definice pro ty, kteří informace získávají (každý kdo danou informaci zjistí, zejména průzkum), pro ty, kteří informace požadují a využívají (velitel, štáb, bojové jednotky). Dále je třeba novými definicemi tyto dva termíny (činnost - zabezpečení) od sebe oddělit.

Termín „*zpravodajská podpora*“ z 2010 je pouze ve významu podpory poskytované Vojenským zpravodajstvím pro AČR, zejména v misích. Nikde není uvedeno, že vojskové zpravodajství (zpravodajské části štábů bojových jednotek) poskytují podporu veliteli, operacím, targetingu, sousedním jednotkám apod. Jestliže by tento termín „*zpravodajská podpora*“ byl povolen používat i pro AČR, pak je třeba jej definovat, jako např. schopnost, kterou by mohly poskytovat např. síly a prostředky vojskového zpravodajství a průzkumu na všech úrovních AČR.

V „*Doktríně AČR 4. vydání*“²³ je mezi společnými (operační úroveň, joint) funkcemi uvedeno „*zpravodajství*“ a ne „*zpravodajské zabezpečení*“. Stejně takto je použito „*zpravodajství*“ v NATO dokumentech. Lze se domnívat, že zpravodajské zabezpečení je podřízenou částí zpravodajství nebo totožný název. Zpravodajství by pak odpovídalo zpravodajské bojové funkci, uvedené v NATO dokumentech, obsahující úkoly, schopnosti, organizaci (štáby a jednotky), činnosti nebo konkrétní zodpovědnosti, architekturu, postupy apod. Pak by stačil jen termín „*zpravodajství*“ a termín „*zpravodajské zabezpečení*“ by se nemusel používat. „*Společné funkce*“ jsou pouze pro operační stupeň velení a bylo by dobré zavést funkce i na taktický stupeň velení jako „*bojové funkce*“.

Termín „*zpravodajská architektura*“ vzniká v 2014 jako podsoučást „*architektury společného zpravodajství, sledování a průzkumu*“ (Joint Intelligence, Surveillance and Reconnaissance Architecture - JISR Architecture). JISR architektura byla chápána jako

strukturované a jasně definované propojení organizací, procesů a systémů spojující prostředky pro shromažďování informací, databáze, aplikace, tvůrce a uživatele zpravodajských informací a operačních údajů do společného systémového prostředí pozemních, vzdušných a námořních sil. Pro úkolová uskupení se vytváří jednotky zpravodajství, sledování a průzkum (Intelligence, Surveillance and Reconnaissance - ISR), což může vést k domněnce, že architektura ISR patří pouze této jednotce. V 2019 se uvádí, že „zpravodajské zabezpečení AČR“ bude disponovat komplexní architekturou vzájemně propojitelných národních a aliančních databázových přehledů ke zpracování, ukládání, vyhledávání a sdílení dat, informací a zpravodajských informací; v souladu s architekturou „*velení, řízení, spojení, počítačů, zpravodajství, získávání cílů pro působení a průzkum*“ (Command, Control, Communications, Computers, Intelligence, Target Acquisition and Reconnaissance - C4ISTAR) budou pořízeny a modernizovány určité systémy. Tento termín vzniká na základě růstu požadavků na informační systémy a z nutnosti nákupu nových technologií pro komunikaci a zpracování dat. Důležité je, že se zde zdůrazňuje propojení všech systémů JISR architektury do jednotného celoarmádního systému C4ISTAR a propojení s alianční architekturou. Zkratka „JISR“ se používá pro operační stupeň a „ISR“ pro taktický stupeň. Zkratka „TA“ (Target Acquisition) se začíná více používat v době, kdy rostou schopnosti AČR působit na cíle (targeting).

2 PŘEHLED O SOUČASNÉM STAVU TERMÍNU „ZPRAVODAJSKÉ ZABEZPEČENÍ“ V PUBLIKACÍCH NATO A JINÝCH SOUVISEJÍCÍCH TERMÍNECH A JEJICH KONTEXTUÁLNÍ ANALÝZA

Překlad českého používaného termínu „zpravodajské zabezpečení“ může být např.: „*intelligence security*“ nebo „*intelligence combat service support*“ nebo „*intelligence combat support*“. Další překlady mohou být: „*intelligence support*“, „*intelligence service support*“, „*intelligence activity*“, „*intelligence help*“, „*intelligence assistance*“, „*intelligence work*“, „*intelligence job*“, „*intelligence reinsurance*“, „*intelligence architecture*“, „*intelligence community*“, „*intelligence combat function*“.

Pro posouzení byly použity tyto publikace nebo doktríny NATO: AJP-2²⁵, AJP-2.1²⁶, AJP-2.7²⁷, AJP-3.2²⁸, ATP-3. 2. 1²⁹, AJP-5³⁰, AAP-06 (2018)³¹, AlntP-11³², AlntP-14³³, AlntP-16³⁴, COPD³⁵. V AJP-01³⁶ není žádný z výše uvedených termínů zmíněn.

Níže uvedené termíny a jejich charakteristiky vznikly shromážděním z více publikací a doktrín uvedených výše. V nich jsou použity nebo definovány jen tyto termíny: „*intelligence activity (zpravodajská činnost)*“, „*intelligence support (zpravodajská podpora)*“, „*intelligence architecture (zpravodajská architektura)*“, „*intelligence community (zpravodajská komunita)*“, „*combat functions (bojové funkce)*“. Těchto termínů je více a jejich objasnění v tomto článku pomůže správnému chápání českých termínů, protože NATO publikace nepoužívají termín „*zpravodajské zabezpečení*“, ale používají jiné termíny.

Termín „*intelligence*“ je od 2016 a ve všech v současné době platných NATO standardech, publikacích nebo doktrínách ve významu produktu, tedy zpravodajské informace a nemůže být použit jako ekvivalent k termínu „*zpravodajské zabezpečení*“. Do 2016 se používal tento termín pro označení produktu, činnosti a organizace. Termín „*intelligence service*“ je ve všech v současné době platících NATO standardech, publikacích nebo doktrínách používán pro zpravodajskou službu jako organizaci, např. jako je v ČR Vojenské zpravodajství.

Termín „*intelligence support*“ je použit v hodně spojeních jako např. podpora požadavků mise zpravodajskými schopnostmi; jako zpravodajská podpora velitelům; podpora

²⁵ NATO. *AJP-2 Allied Joint Doctrine for Intelligence, Counter-Intelligence and Security*, Edition A Version 2. Brussels: NATO Standardization Office, 22 February 2016, s. 9, 13, 15, 17, 19-24, 34, 35, 36, 43, 47, 52, 53, 90 s.

²⁶ NATO. *AJP-2.1 Allied joint doctrine for intelligence procedures*, Edition B, Version 1. Brussels: NATO Standardization Office. 6 June 2016, s. 28, 29, 32, 70, 88.

²⁷ NATO. *AJP-2.7 Allied joint doctrine for joint intelligence, surveillance and reconnaissance*, Edition A, version 1. Brussels: NATO Standardization Office. 11 July 2016, s. 17, 18, 21, 53.

²⁸ NATO. *AJP-3.2 Allied joint doctrine for land operations*, Edition A, version 1. Brussels: NATO Standardization Office. 15 March 2016, s. 2-14, 2-15, 2-18, 2-19.

²⁹ NATO. *ATP-3. 2. 1, Allied land tactics*. Brussels: NATO Standardization Agenci. 9 November 2009, s. 2-11, 2-12, 2-18,

³⁰ NATO. *AJP-5, Allied joint doctrine for operational-level planning*. Brussels: NATO Standardization Office. 26 June 201, s. 133.

³¹ NATO. *AAP-06 Edition 2018, NATO Glossary of terms and definitions (english and french)*. Brussels: NATO Standardization Office. 8 November 2018, 290 p.

³² NATO. *AlntP-11, NATO Intelligence Training*, Edition A, Version 1. Brussels: NATO Standardization Office. 18 January 2016, 76 s.

³³ NATO. *AlntP-14, Joint Intelligence, Surveillance and Reconnaissance (JISR) procedures in support of NATO operations*, Edition A, Version 1. Brussels: NATO Standardization Organization. 7 October 2016, s. 17, 73.

³⁴ NATO. *AlntP-16, Intelligence requirement management and collection management (IRM And CM)*, Edition A, Version 1, Ratification Draft 1. Brussels: NATO Standardization Office. 2018, s. 23, 36.

³⁵ NATO. *Allied command operations comprehensive operations planning directive COPD interim V2. 0*. Brussels: Supreme HQ allied powers Europe. 4 October 2013, s. 215, 280, 374.

³⁶ NATO. *AJP-01 Allied joint doctrine*, Edition E, Version 1. Brussels: NATO Standardization Office. 28 February 2017, 88 p.

operacím, rozhodovacímu procesu, úkolům a zejména targetingu; podpora plánování, vedení a hodnocení operace. Vždy je uvedeno, komu je podpora poskytována, nikde není jen všeobecně samostatně termín „zpravodajská podpora“, nikde nejsou uvedeny činnosti, které podpora obsahuje nebo její definice. Tento termín se nedá použít místo termínu „zpravodajské zabezpečení“. Může být použit v AČR ve stejném významu jako v NATO.

Termín „intelligence activity“ je použit jako činnosti prováděné při zpravodajském cyklu. Dále mezi vzájemně propojené zpravodajské činnosti patří zpravodajství; ISR; sledování a průzkum. Pořadí činností podle priorit stanovují zpravodajské požadavky, zejména prioritní zpravodajské požadavky velitele. Činnosti jsou různé na taktické, operační a strategické úrovni. Mezi činnosti patří stanovení indikátorů a varování, dále vytváření znalosti potřebné pro rozhodování velitele, zejména poskytováním zpravodajských informací. Činnosti budou souviset s úkoly. Tento termín lze použít místo termínu „zpravodajské zabezpečení“ v AČR.

Termín „intelligence architecture“ je vysvětlen jako celkový prostor, stav, prostředí, procesy a systémy, v nichž vojenská zpravodajská struktura NATO spolupracuje a operuje s ostatními národními a mezinárodními agenturami a organizacemi na podporu rozhodovacích orgánů na všech úrovních. Jedná se tedy o síťové komunikace spojující žadatele o informace, shromažďovatele informací a zpracovatele informací a zároveň se jedná o počítačové programy a databáze používané jednotlivými specialisty. Zpravodajská architektura je společným úsilím všech členů zpravodajské komunity. Tento termín nelze použít místo termínu „zpravodajské zabezpečení“. Lze jej použít v AČR ve stejném chápání jako v NATO.

Termín „intelligence community“ je chápán jako osoby, které provádí zpravodajské činnosti (zejména shromažďování, zpracování a šíření informací) za pomoci zpravodajské architektury (komunikačních a informačních prostředků). Mohou to být jednotlivci nebo zpravodajské štáby. Z praxe do organizace zpravodajských štábů patří i odborníci v oblastech průzkumu a sledování, EB, GHM a jakékoli jiné, které určitý stát NATO uzná za vhodné. Jsou armády NATO, které tyto odborné oblasti do zpravodajské komunity nezařazují. Do zpravodajské komunity patří i jednotky ISR, které mají ve své organizaci zpravodajský štáb a shromažďovací schopnosti jako je např. zpravodajství z otevřených zdrojů, obrazové zpravodajství a další zpravodajské obory. Tento termín nelze použít místo termínu „zpravodajské zabezpečení“. Lze jej použít v AČR ve stejném chápání jako v NATO.

Pro pozemní síly patří mezi bojové funkce i „zpravodajství“. Termín „zpravodajská bojová funkce“ (*intelligence combat function - ICF*) je kategorie zpravodajských schopností (zpravodajská komunita, zpravodajské činnosti a zpravodajská architektura), které na základě úkolu od velitele vytváří znalost prostředí, aby velitel rozuměl bojišti, posoudil účinky prostředí na vojenské činnosti a správně se rozhodl. ICF je modulární, schopná integrovat další systémy a schopnosti (např. od bojových jednotek). Do rodiny vzájemně propojených zpravodajských činností patří zpravodajství, ISR, sledování, průzkum. Na operačním stupni patří do společných funkcí (joint functions) též „zpravodajství“ („intelligence“). Tento termín ICF lze použít místo termínu „zpravodajské zabezpečení“.

3 PŘEHLED O SOUČASNÉM STAVU TERMÍNU „ZPRAVODAJSKÉ ZABEZPEČENÍ“ V PUBLIKACÍCH US ARMY A JINÝCH SOUVISEJÍCÍCH TERMÍNECH A JEJICH KONTEXTUÁLNÍ ANALÝZA

Pro posouzení byly použity tyto publikace nebo doktríny US Army: ADP 1-02³⁷, ADP 1-02⁴⁵, ADRP 1-02³⁸, ADP 2-0³⁹, ADRP 2-0⁴⁰, ADRP 3-0⁴¹, FM 2-0⁴², JP 1-02⁴³, JP 2-0⁴⁴, ADP 3-0⁴⁵. Níže uvedené termíny a jejich charakteristiky jsou shromážděny z více publikací a doktrín uvedených výše. Termín „zpravodajské zabezpečení“ publikace a doktríny US Army nepoužívají, proto jsou dále uvedeny jiné související termíny a jejich chápání podobně jako výše u dokumentů NATO.

Termín „*intelligence*“ má tři významy: zpravodajský produkt, zpravodajská činnost a zpravodajská organizace. Na rozdíl od NATO má tento termín stále tři významy. Tento termín lze použít i v AČR ve významu zpravodajská činnost, prováděná zpravodajskou organizací, jehož výsledkem je zpravodajský produkt a může nahradit termín „zpravodajské zabezpečení“.

Termín „*intelligence activity*“ jsou zpravodajské činnosti prováděné zpravodajskou komunitou, kterých výsledkem je zpravodajský produkt (zpravodajská informace). V US Army je zpravodajská komunita označení pro oddělení a agentury vlády. Takže autorizování k provádění zpravodajské činnosti jsou pouze vládní prvky. Zpravodajské činnosti jsou dále rozšiřovány na velitele nižších úrovní pomocí rozkazů. Organizace nebo jednotka musí mít přidělenou konkrétní misi k provádění konkrétního typu zpravodajské činnosti, pak tyto činnosti mohou provádět zejména zpravodajské štáby a jednotky ISR. Tento termín je spojen zejména s politicko-strategickým stupněm, a jestliže podřízení dostanou rozkaz, pak i s operačním a taktickým stupněm. Tento termín se nedá použít místo termínu „zpravodajské zabezpečení“.

Termín „*intelligence support*“ je uveden vždy v souvislosti s podporou něčeho nebo někoho, např.: civilních autorit; jako podpora velitele a štábu; podpora plánování,

³⁷ US Army. *ADP 1-02, Terms and military symbols*. Washington, DC: Headquarters, Department of the Army, 14 August 2018, s. 22, 38, 57, 64, 66, 67, 91, 117.

³⁸ US Army. *ADRP 1-02, Terms and military symbols*. Washington, DC: Headquarters, Department of the Army, 16 November 2016, s. 63

³⁹ US Army. *ADP 2-0 Intelligence*. Washington, DC: Headquarters, Department of the Army, 4 September 2018, s. 22, 30, 35, 36, 74, 75.

⁴⁰ US Army. *ADRP 2-0, Intelligence*. Washington, DC: Headquarters, Department of the Army, 31 August 2012, s. 18, 74.

⁴¹ US Army. *ADRP 3-0, Operations*. Washington, DC: Headquarters, Department of the Army, 6 October 2017, s. 55, 58, 66.

⁴² US Army. *FM 2-0, Intelligence*. Washington, DC: Headquarters, Department of the Army, 6 October 2017, s. 77.

⁴³ US Department of Defense. *JP 1-02, Department of Defense dictionary of military and associated terms*. Washington, DC: Joint Chiefs of Staff, 15 February 2016, s. 132.

⁴⁴ Joint Chiefs of Staff. *JP 2-0 Joint Intelligence*. Washington, DC: Joint Staff, 22 October 2013, s. 14

⁴⁵ US Army. *ADP 3-0, Operations*. Washington, DC: Headquarters, Department of the Army, 6 October 2017, s. 58.

přípravy, provedení a vyhodnocení operací; podpora mnohonárodních sil; podpora targetingu a informačních operací a dalších. Termín není nijak definován a je chápán jen jako normální podpora někomu. Lze jej použít v AČR ve stejném chápání jako v US Army, nelze jej použít místo termínu „zpravodajské zabezpečení“.

Termín „zpravodajská funkce vedení války“ nebo „zpravodajská bojová funkce“ (Intelligence Warfighting Function - IWF) je součástí šesti funkcí vedení války (boje). IWF jsou „Související úkoly a systémy, které usnadňují pochopení nepřítele, terénu, počasí, civilních aspektů a dalších významných aspektů operačního prostředí“. IWF je širší pojem než zpravodajství, obsahuje velitele, štáb, podřízené jednotky a zpravodajské funkcionáře. Velký význam má slovo „úkoly“, které po vydání velitelem směřují zpravodajskou komunitu, zpravodajské schopnosti určitým směrem, bez vydání úkolu se jedná jen o schopnosti bez využití, kterým odpovídá termín „intelligence“ (zpravodajství). To je asi též důvod pro vytvoření tohoto termínu (IWF), aby se odlišil od termínů jako je „zpravodajství“, „zpravodajská architektura“, „zpravodajské činnosti“ apod. Tento termín se dá použít v AČR místo termínu „zpravodajské zabezpečení“, ale jen pro taktický stupeň.

Termín „společné funkce“ (joint functions) jsou schopnosti a činnosti v šesti základních skupinách: velení a řízení, „zpravodajství“ (intelligence joint function), palby, pohyb a manévr, ochrana a udržitelnost. Jsou určené k pomoci velitelům společných sil (Joint Forces) synchronizovat, integrovat a řídit společné operace. Do společných funkcí patří zpravodajství, ale ne zpravodajské zabezpečení ani zpravodajské činnosti. Tento termín „zpravodajská společná funkce“ se dá použít v AČR místo termínu „zpravodajské zabezpečení“, ale pro operační stupeň.

Termín „intelligence community“ znamená všechna oddělení nebo agentury vlády, která se zabývají zpravodajskou činností, a to buď v rámci dohledu, řízení, podpory nebo účasti. Zpravodajská komunita je označení jen pro strategický stupeň. Zde je rozdíl oproti chápání tohoto slova v NATO, kde patří do zpravodajské komunity všichni příslušníci zpravodajství na všech úrovních a v AČR, kde do ní patří všichni příslušníci zpravodajství, ISR, průzkumu, sledování, EB a GHM (podle definice „zpravodajského zabezpečení v AČR“). Tento termín se nedá použít místo termínu „zpravodajské zabezpečení“. Lze jej použít v AČR ve stejném chápání jako v US Army.

Termín „intelligence architecture“ je chápán jako kompilace a vzájemné vztahy všech příslušných zpravodajských komunikačních schopností, datových center, organizací, podpůrných schopností, konceptů operací a personálu nezbytného k zajištění úspěšného provedení zpravodajského procesu. Zpravodajskou architekturu zřizují štáby v rámci plnění zpravodajské bojové, společné nebo strategické funkce, protože všechny stupně musí být propojeny. Tento termín se nedá použít místo termínu „zpravodajské zabezpečení“. Lze jej použít v AČR ve stejném chápání jako v US Army.

4 PŘEHLED O SOUČASNÉM STAVU TERMÍNU „ZPRAVODAJSKÉ ZABEZPEČENÍ“ A JINÝCH SOUVISEJÍCÍCH TERMÍNECH V PUBLIKACÍCH POZEMNÍCH SIL OZBROJENÝCH SIL SLOVENSKEJ REPUBLIKY A JEJICH KONTEXTUÁLNÍ ANALÝZA

Pro posouzení byla použita doktrína SVD 20⁴⁶ (Spoločná vojenská doktrína - SVD) a služební pomůcka Pozemních sil Ozbrojených sil Slovenskej republiky (PozS OS SR) SPG-2-1/Sprav⁴⁷ (SPG - označení dokumentu velitelství PozS). Níže uvedené termíny a jejich charakteristiky jsou dány dohromady z této služební pomůcky a doktríny.

Termín „*spravodajské zabezpečenie*“ v PozS OS SR nepoužívají, proto jsou dále uvedeny jiné související termíny a jejich chápání.

Termín „*spravodajská činnosť*“ je organizované úsilí velitele na získávání informací o podmínkách vedení operací a o protivníkovi. Integruje a synchronizuje plánování a použití všech dostupných sil a prostředků druhů průzkumu a zpravodajství v rámci přímé zpravodajské podpory operací. Hlavním posláním plánování a vykonávání zpravodajské činnosti je zpravodajská podpora rozhodovacího procesu velitele. Zpravodajské činnosti jsou prováděny v rámci shromažďování a zpracování informací a tvorby a distribuce zpravodajských informací a jiných zpravodajských produktů, týkající se cizích států, nepřátelských a potenciálně nepřátelských sil nebo prvků nebo prostorů aktuální nebo potenciální bojové činnosti. Tento termín se nejvíce blíží českému termínu „*zpravodajské zabezpečení*“ a je téměř stejný jako český termín „*zpravodajská činnost*“.

Termín „*spravodajská podpora*“ vojenských operací je organizované úsilí velitele na získávání informací, ochranu vlastních sil a klamání nepřítele. Podřízené, přičleněné a podpůrné jednotky zpravodajství a elektronického boje jsou speciální jednotky bojové podpory, které poskytují zpravodajskou podporu a způsobilosti EB. Zpravodajské činnosti jsou prováděny s cílem zabezpečit zpravodajskou podporu, která je požadovaná při plánování a vedení taktické bojové činnosti. Tento termín nemá v AČR svoji definici a je možné jej použít pro AČR. Chápání termínu je velice podobné českému termínu „*zpravodajské zabezpečení*“.

Termín „*spravodajské orgány a spravodajské zložky štábov*“. Za zpravodajské orgány se považují zpravodajské složky štábů pozemních sil a jejich součástí a jednotky zpravodajství a EB od praporu po generální štáb. Termín „*zpravodajské orgány*“ v AČR nemáme, zpravodajské složky štábů v AČR používáme. Obsah termínu se podobá termínu „*zpravodajské zabezpečení AČR*“, který se snaží popsat, kdo do něho patří. Zajímavé je, že do zpravodajských orgánů zařazují kromě zpravodajských štábů i jednotky zpravodajství (jednotky průzkumné a ISR) a EB a že platí pro taktický, operační a strategický stupeň, což v AČR není. Tento termín je podobným chápáním jeho významu NATO termínu „*zpravodajská komunita*“. Termín „*zpravodajské orgány*“ stojí za to zvážit a použít též v AČR.

⁴⁶ Generálny štáb Ozbrojených síl Slovenskej republiky. SVD 20, *Doktrína pre spravodajskú podporu spoločných operácií*. Bratislava: Generálny štáb OS SR. 10. Decembra 2003, s. 12, 22, 23, 24, 37, 43, 57.

⁴⁷ Pozemné sily Ozbrojených síl Slovenskej republiky. SPG-2-1/Sprav, *Spravodajstvo, prieskum a sledovanie v pozemných silách*, služobná pomôcka. Trenčín: veliteľstvo Pozemných síl OS SR. 10. októbra 2008, s. 3, 4, 6, 7, 10, 11, 13, 14, 64

Termín „*spravodajská organizácia*“ se používá pro jednotky a orgány schopné poskytovat zpravodajskou podporu operacím (Slovenská informačná služba, Vojenská spravodajská služba Ministerstva obrany SR, Vojenské obranné spravodajstvo MO SR a další). V US Army se používá ve stejném významu termín „*intelligence community*“, v ČR se používá termín „*zpravodajské služby*“.

Termín „*vojenská spravodajská architektura*“ společných operací poskytuje prostředky na propojení jednotlivých prvků zpravodajské struktury, v ideálním případě jde o vytvoření utajeného automatizovaného systému shromažďování, zpracování informací a šíření zpravodajských informací. Chápání tohoto termínu je obdobné jako v AČR, v NATO a v US Army.

5 KONTEXTUÁLNÍ ANALÝZA DEFINIC TERMÍNU „ZPRAVODAJSKÉ ZABEZPEČENÍ“ A SOUVISEJÍCÍCH TERMÍNŮ V CHÁPÁNÍ VŠECH VÝŠE UVEDENÝCH POZEMNÍCH SIL

Tabulka 1 porovnává termíny se stejným nebo obdobným významem a tyto jsou umístěny ve stejném řádku pro porovnání jejich chápání ve vybraných armádách.

Tabulka č. 1: Porovnání obsahů zpravodajských termínů používaných v AČR, NATO, US Army a PozS OS SR

Odpovídající termín v AČR	Odpovídající termín v NATO	Odpovídající termín v US Army	Odpovídající termín v PozS OS SR
Zpravodajská činnost	Intelligence activity	Intelligence (ve významu činnosti)	Spravodajská činnost, spravodajstvo
		intelligence activity (jen vláda)	
Zpravodajské zabezpečení AČR (zpravodajství, průzkum, sledování, EB, GHM)			spravodajské orgány a spravodajské složky štábů (širší pojetí než v AČR), spravodajstvo
Zpravodajské zabezpečení	Intelligence Combat Function	Intelligence Warfighting Function	spravodajstvo
Zpravodajské zabezpečení boje (combat intelligence)			Bojová spravodajská informace (combat intelligence)
Zpravodajská podpora (provádí jen VZ)			spravodajské organizace provádí zpravodajskou podporu
	Intelligence support (širší pojetí než v AČR, provádí celá zpravodajská komunita)	Intelligence support (širší pojetí než v AČR, provádí zpravodajství)	Spravodajská podpora (širší pojetí než v AČR, provádí celá zpravodajská komunita)
Zpravodajská komunita (pouze VZ)		Intelligence community	Spravodajské organizace
Vojenské zpravodajství		Intelligence community (departments or agencies of a government)	Vojenská spravodajská služba, Vojenské obranné spravodajstvo

Odpovídající termín v AČR	Odpovídající termín v NATO	Odpovídající termín v US Army	Odpovídající termín v PozS OS SR
	Intelligence community (všichni zpravodajci všech úrovní)		
Síly a prostředky zpravodajského zabezpečení	Samostatně „forces“ a samostatně „means“ ale ne zpravodajského zabezpečení	Samostatně „forces“ a samostatně „means“ ale ne zpravodajského zabezpečení	prieskumné a spravodajské síly a prostriedky
Zpravodajská služba (VZ)	Intelligence service	Intelligence community	spravodajské organizácie (SIS, VSS, VOS)
Architektura JISR	JISR architecture		
architektura vzájemně propojitelných databázových přehledů, architektura C4ISTAR	Intelligence architecture (je ale v širším významu než v AČR)	Intelligence architecture (je ale v širším významu než v AČR)	vojenská spravodajská architektúra (je ale v širším významu než v AČR)

Tyto termíny, používané v AČR jsou téměř shodné v *chápání obsahu a rozsahu s NATO, US Army a PozS OS SR termíny*: zpravodajská činnost, zpravodajská služba, zpravodajská architektura a zpravodajské zabezpečení (i když žádná země nepoužívá tento termín, ale obsah činnosti a jeho popis jsou téměř shodné s *jinými termíny*).

Tyto termíny, používané v AČR jsou odlišné chápáním obsahu a rozsahu od NATO, US Army a PozS OS SR termínů: zpravodajské zabezpečení AČR, zpravodajské zabezpečení boje, zpravodajská podpora, zpravodajská komunita, síly a prostředky zpravodajského zabezpečení a architektura JISR.

Termín „*zpravodajské zabezpečení*“ nikdo kromě AČR nepoužívá. Tento termín použitím slova „*zabezpečení*“ uvádí v pochybnost, zda zpravodajství, průzkum, sledování, EB, GHM patří do prvků bojové podpory nebo bojového zabezpečení. *V současné době se hodně píše o bojových nebo společných funkcích operací, mezi které patří zpravodajství (intelligence), ale ne zpravodajské zabezpečení.*

Termín „*zpravodajské zabezpečení AČR*“ je používán v prvním významu jako úkol OVP-zEB (dnes Sekce zpravodajského zabezpečení) a v druhém jako pokus o stanovení zpravodajské komunity v AČR, kdo všechno do ní patří. Vyjmenováním pouze zpravodajské odborné komunity je tato definice v rozporu s definicí termínu „*zpravodajské zabezpečení*“ (bez AČR na konci), kde každý voják je senzor který může velitele zabezpečit informacemi. Termíny ve tvaru např. „*zpravodajské zabezpečení NATO*“ se nepoužívají.

„*Zpravodajská podpora*“ se v NATO používá pro podporu poskytovanou zpravodajskou komunitou veliteli, operacím, targetingu apod. na všech úrovních, proto by se měla změnit i definice v AČR, kde zpravodajskou podporu může poskytovat jen Vojenské zpravodajství.

Termín „*zpravodajská komunita*“ vysvětlují každé síly jinak a její složení má každý stát odlišné, proto by měl být termín „*zpravodajská komunita*“ definován samostatně a ne spolu se „*zpravodajským zabezpečením AČR*“, kde se jedná zejména o činnost.

Termín „*zpravodajská architektura*“ není v AČR používán a definován, jsou pouze náznaky zejména v koncepcích výstavby v podobě např. C4ISTAR. V ostatních posuzovaných silách (NATO, US Army, PozS OS SR) je termín používán a charakterizován.

6 NÁVRHY A DOPORUČENÍ

Termíny, které jsou v AČR odlišné od NATO, US Army, PozS OS SR, navrhuji sesouhlasit zejména s termíny používanými v NATO (jsou pro operační a strategický stupeň) a na taktické úrovni s termíny z US Army (tyto dokumenty jsou pro taktický stupeň). Je třeba definovat, pro všechny prvky pozemních sil, co znamená „podpora“ a co „zabezpečení“, aby to všichni používali a chápali v AČR jednotně. Navrhuji nepoužívat termíny „zpravodajské zabezpečení“, „zpravodajské zabezpečení (v) AČR“. Místo nich používat termíny „zpravodajská strategická funkce“ pro strategický stupeň, „zpravodajská společná funkce“ pro operační stupeň a „zpravodajská bojová funkce“ pro taktický stupeň nebo používat jen „zpravodajství“, jako jednou ze strategických, společných (joint) nebo bojových (combat - slovo používané v NATO nebo warfighting - slovo používané v US Army) funkcí. V Doktríně AČR 4. vydání²³ se popisují „společné funkce“, které ale platí podle chápání NATO pro operační stupeň velení. Pro strategický stupeň navrhuji používat „strategické funkce“, pro taktický stupeň navrhuji používat „bojové funkce“ a z toho vyplývající termín „zpravodajská strategická nebo bojová funkce“, jako jedna z funkcí. Navrhuji tuto definici „zpravodajské strategické nebo společné nebo bojové funkce“ nebo „zpravodajství“ jako jedné z funkcí:

„Zpravodajská strategická nebo společná nebo bojová funkce (Intelligence Strategic or Joint or Combat Function)“ jsou činnosti zpravodajské komunity ke splnění souvisejících úkolů za pomoci zpravodajské architektury, prováděné štáby, bojovými jednotkami, jednotkami bojové podpory a bojového zabezpečení a ostatními zdroji informací, které na základě prioritních zpravodajských požadavků velitele shromažďují informace o hrozbě, terénu, počasí, civilních aspektech a dalších podstatných aspektech operačního prostředí a předávají je na zpravodajský štáb. Ten synchronizuje činnosti, shromažďuje a zpracovává informace, analyzuje je a produkuje zpravodajské informace, které poskytují přehled o situaci veliteli, štábu a jednotkám. Zpravodajský štáb předvídá vývoj situace a dává doporučení pro vytváření sil, zpravodajské informace k usnadnění porozumění situaci, k rozhodování a k podpoře operací“.

Dále k jasnému chápání tohoto termínu je doporučeno uvést i následující informace: Zpravodajská strategická nebo společná nebo bojová funkce je součástí funkcí operací. Tyto funkce, po obdržení úkolu od velitele, uvádí zpravodajskou komunitu a její schopnosti v činnost a zaměřují ji ke splnění zpravodajských požadavků za použití zpravodajského cyklu a ISR procesu. Zpravodajské funkce mají schopnost umožňovat (Enabling Capability) provádění operací.

Navrhuji použít přístup NATO a US Army a podle jejich vzoru vytvořit další nové termíny a jejich definice. Např. termín „zpravodajská komunita AČR“, který bude chápán jako všechny osoby tvořící zpravodajské štáby jednotek a velitelství, průzkumné jednotky, EB jednotky, ISR jednotky, jednotky GHM podpory na všech úrovních, kteří se zabývají zpravodajskou oblastí.

Termín „zpravodajská podpora“ který bude chápán jako podpora prováděná celou zpravodajskou komunitou ve prospěch velitele, štábu a jednotek; dále k podpoře plánování, přípravy, provedení a hodnocení operace; rozhodovacího procesu; targetingu a dalších činností, prováděním zpravodajských činností za využití zpravodajské architektury.

Termín „zpravodajská architektura“ je možné zavést, pouze přejmenováním používaného termínu „architektura JISR“ (uvedenou v Pub-20-00-02¹⁹) na „zpravodajskou architekturu“.

ZÁVĚR

V článku byl popsán vývoj termínů a obsah definic související s termínem „zpravodajské zabezpečení“. Termíny byly posouzeny vzhledem k obdobným termínům a definicím uvedených zejména v publikacích a doktrínách NATO, US Army a PozS OS SR. Bylo zjištěno, že většina českých termínů neodpovídá termínům v dalších uvedených silách a v NATO. Některé definice jsou téměř stejné, mají ale různé názvy termínů. Pro vylepšení byly navrženy nové termíny a definice, vycházející zejména z termínů a definic NATO a US Army. V AČR jsou tyto návrhy nové, dosud nikde nepublikované. Při vytváření termínů a definic v AČR je třeba si dát pozor na dobrý překlad, úplně pochopit obsah definic, uvedených v zahraničních publikacích nebo doktrínách, dobře znát souvislosti posuzovaných termínů s ostatními termíny a činnostmi používanými v zahraničních armádách a ve velitelské struktuře NATO nebo znát historii vzniku termínu.

Posouzení a navržení termínů a definic vytvoří vhodnější podmínky pro jednotné chápání jejich obsahu českými vojáky a zlepší interoperabilitu v rámci NATO. Článek přispívá k dalšímu zkoumání problematiky zpravodajského zabezpečení. Další konceptualizace terminologie by měla být řešena v rámci zpravodajské pracovní skupiny AČR, vytvořené pro posouzení např. i navrhovaných termínů a definic, diskutovat je a vydat např. aktualizovaný slovník základních zpravodajských pojmů.

Autor: *Ing. Josef Říha, Ph.D., narozen 1957. Je absolventem Vysoké vojenské školy pozemního vojska ve Vyškově (1985). Před absolvováním a po něm působil na průzkumných funkcích od čety po prapor. Po absolvování postgraduálního studia na Vojenské akademii Brno (1992) působil na zpravodajských štábech brigády, Společných sil a NATO. Od roku 2013 je akademickým pracovníkem Fakulty vojenského leadershipu Univerzity obrany v Brně. Zabývá se zpravodajstvím a cizími armádami.*

Jak citovat: ŘÍHA Josef. Konceptualizace zpravodajské terminologie. Vojenské rozhledy. 2020, 29 (2), 020-036. ISSN 1210-3292 (print), 2336-2995 (on-line). Available at: www.vojenskerozhledy.cz.